

Ratkina, Anna

Międzynarodowe Sympozjum poświęcone historii techniki górniczej w Słowacji

---

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 16/2, 496-497

1971

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Czechosłowacja

MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJUM POŚWIĘCONE HISTORII
TECHNIKI GÓRNICZEJ W SŁOWACJI

We wrześniu 1970 r. odbyło się w Czechosłowacji (w Banskiej Szczawnicy) Międzynarodowe Sympozjum poświęcone historii techniki górniczej w Słowacji w XVIII—XX w. Sympozjum zorganizowane zostało przez Ministerstwo Kultury, Akademię Nauk i Muzeum Narodowe Słowacji.

Wzięli w nim udział, oprócz uczonych czechosłowackich, pracownicy Akademii Nauk Austrii, Bułgarii, NRF, Rumunii, Węgier, Wielkiej Brytanii i Związku Radzieckiego. Ogółem uczestniczyło w obradach 150 osób, w tym przeszło 20 uczonych z zagranicy.

Na czterech posiedzeniach wygłoszono i przedyskutowano 20 referatów poświęconych historii nauki i techniki górnictwa rud i kruszców w Słowacji.

Delegacja radziecka (zastępca dyrektora Instytutu Historii Przyrodoznawstwa i Techniki A. S. Fedorow, pracownicy naukowcy J. A. Demidowicz i A. P. Ratkina) wystąpiła na sympozjum z trzema referatami.

Kandydat nauk technicznych A. S. Fedorow w referacie *Rozwój nauki o metalach w Rosji w XVIII—XIX wieku* stwierdził, że w wyniku wzrostu produkcji metali już w pierwszej połowie XVIII w. zaczęły kształtować się przesłanki do opracowania podstaw naukowych metalurgii, której cała dotychczasowa historia nie wykraczała poza ramy empiryczne. Pionierem nauki o rudach w Rosji był Michał Łomonosow (1711—1765). Stworzył on spójną teorię naukową metalurgii, która odegrała ogromną rolę w rozwoju przemysłu górniczego. Łomonosow i jego uczniowie położyli podwaliny rosyjskiej szkoły naukowej, której tradycje przekazują sobie od dwustu lat pokolenia uczonych. Przedstawiciele tej szkoły (P. P. Anosow, P. M. Obuchow, A. S. Ławrow, N. W. Kałakucki, D. K. Czernow, A. A. Bajkow, N. S. Kurnakow, M. A. Pawłow, I. P. Bardin i in.), na równi z uczonymi innych krajów, wzbogacili swym cennym wkładem zarówno naukę o metalach jak i praktykę metalurgii.

Referat kandydata nauk geologiczno-geograficznych J. A. Demidowicza *Rola środowiska geograficznego w rozwoju górnictwa w Słowacji i na Uralu* rozpatrywał warunki środowiska naturalnego, które sprzyjały rozwojowi górnictwa na tych obszarach lub też, przeciwnie, rozwój ten hamowały. Równocześnie autor zastanawiał się nad wpływem na środowisko geograficzne tych obszarów rozwoju górnictwa i rolą poszczególnych czynników środowiska geograficznego w związku z postępowaniem nauki i techniki górniczej.

Referat prof. S. W. Szuchardina i kandydata nauk technicznych A. P. Ratkinej *Główne etapy rozwoju techniki górniczej w Rosji i ZSRR* omawiał ogólne zasady periodyzacji w dziedzinie rozwoju techniki a w szczególności techniki górniczej. Wyodrębniono w nim 11 etapów rozwoju techniki górniczej, charakteryzując zmiany jakościowe w tej technice, zachodzące pod wpływem rewolucji technicznych, warunków społeczno-ekonomicznych i postępu nauki górniczej.

Duże zainteresowanie wzbudziły również referaty przedstawicieli innych krajów, z których w tym miejscu zasygnalizujemy najciekawsze.

Referat prof. J. Kořana (CSRS) poświęcony był słowackiej technice górniczej i metalurgicznej w XVIII w. i oddziaływaniu techniki słowackiej na rozwój kopalń czeskich. Autor podkreślał szczególnie rolę transportu podziemnego i silników hydraulicznych Hella do pompowania wód kopalnianych.

Referat J. Gindla (CSRS) dotyczył rozwoju bazy energetycznej górnictwa w Słowacji, w szczególności w okręgu Banskiej Szczawnicy. Referat dotyczył także powstania sieci wodnej obejmującej 20 wielkich i małych zbiorników, zakończonej już budowy zapór na tych zbiornikach i kanałów wodnych łącznej długości 60 km,

w części końcowej zaś podkreślał doniosłe znaczenie zbiorników wodnych (stawów) okęgu Banskiej Szczawnicy (regulowanie warunków klimatycznych w terenie wysokogórskim, wykorzystanie ich jako bazy rekreacyjnej dla wczasowiczów).

Prof. J. Vlachovič (CSRS) omówił w swym referacie doniosłą rolę jaką odegrała katedra górnictwa Akademii Górniczej w Banskiej Szczawnicy. Już w latach siedemdziesiątych XVIII w. wykładano tu takie samodzielne dyscypliny, jak nauka o wyrobiskach górniczych, wzbogacaniu kopaliny użytecznych, marszajderia i metalurgia. Podręcznikiem, według którego wykładano nauki o wyrobiskach górniczych, była praca pierwszego profesora Katedry Ch. T. Deliusa *Wstęp do sztuki górniczej*.

Prof. M. Lewis (Wielka Brytania) poświęcił swój referat analizie porównawczej transportu kopalnianego w Słowacji i Anglii.

O wpływie górnictwa słowackiego na niemieckie w XVIII—XIX stuleciu mówił inż. H. Conrad (NRF). Górnictwo słowackie, które nabrało szerokiego rozmachu w XVIII w., rozwijało się również pomyślnie w wieku XIX. We wszystkich dziedzinach górnictwa notowano nowatorskie osiągnięcia i udoskonalenia które wywarły również wpływ na rozwój górnictwa w Saksonii, oraz w górach Harcu i okęgu Siegen.

Doktor H. Kunnert (Austria) mówił o wpływie Akademii Górniczej w Banskiej Szczawnicy na rozwój górnictwa w Austrii w okresie do połowy XIX w.

Słowackiej technice górniczej w XVIII—XIX stulecia i jej znaczeniu poświęcił swój referat prof. A. Sopko (CSRS).

Inż. L. Balla (CSRS) przedstawił rozwój górnictwa rud w Słowacji do 1918 r. ukazując jego miejsce w przemyśle Słowacji i Czechosłowacji oraz kierunki jego rozwoju w poszczególnych etapach minionego półwiecza.

Referaty i dyskusja świadczą o wielkich postępach, jakich dokonano w krajach wspólnoty socjalistycznej w zakresie historii górnictwa. Postępy te wiążą się ściśle z działalnością akademii nauk tych krajów i pracą muzeów zabytków dawnej techniki. Wszelkim zabytkom przeszłości a w tym i muzeom z zakresu historii techniki poświęca się w krajach socjalistycznych wiele uwagi. I tak np. prastary kompleks górniczy — Baska Szczawnica przekształca się w muzeum, które obejmie odrestaurowane kopalnie węgla i rudy oraz eksponaty techniki górniczej dawnych epok.

Symposium raz jeszcze wykazało owocność kontaktów i wymiany informacji między specjalistami pokrewnych gałęzi techniki różnych krajów.

Anna Ratkina

NRD

SYMPOZJUM NA TEMAT HISTORII ZŁÓŻ SUROWCÓW MINERALNYCH

W dniach 14—20 września 1970 r. odbyło się we Freibergu (Saksonia) — z inicjatywy Międzynarodowego Komitetu Historii Nauk Geologicznych¹ — międzynarodowe sympozjum na temat historii złóż surowców mineralnych. Organizatorem

¹ Międzynarodowy Komitet Historii Nauk Geologicznych utworzony został — zgodnie z uchwałą powziętą jednomyślnie, na wniosek delegacji radzieckiej, w czasie XXII Sesji Międzynarodowego Kongresu Geologicznego w Delhi — na Międzynarodowym Sympozjum Historii Geologii w Erawanie w czerwcu 1970 r. (por. informację na ten temat w nrze I/1968 „Kwartalnika” s. 236—239). Utworzenie Międzynarodowego Komitetu Historii Nauk Geologicznych (International Committee on the History of Geological Sciences, w skrócie INHIGEO) i wybór jego władz zostały zatwierdzone na XIII Sesji Międzynarodowego Kongresu Geologicznego w Pradze w 1968 r. Komitet został przyjęty do Międzynarodowej Unii Geologicznej (por. *Report of the Twenty-Third Session — International Geological Congress Czechoslovakia 1968, General Proceedings*. Prague 1970, s. 212—214) oraz do Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki.